

Victoria CLIPA, drd., IEFS

ARMONIZAREA TEHNICĂ ÎN CONTEXTUL FACILITĂRII COMERȚULUI EXTERIOR AL REPUBLICII MOLDOVA

Despite considerable liberalization in recent decades, remaining barriers to trade continue to have a negative impact on Moldavian external commercial transactions of good . As customs tariffs have been considerably reduced, due in the main to subsequent rounds of trade negotiations within the WTO, increasing attention has focused on the impact of domestic policies on international trade and the use of non-tariff measures, especially of technical barriers. Hence, one of the way to eliminate, or at least to reduce these burden on our country's external trade is the harmonization of technical national regulation with international practices and those Europeans one.

Până în prezent, s-au făcut nenumărate studii asupra existenței interconexiunii între liberalizarea comerțului unei țări și creșterea sa economică, acestea indicând, în mare parte, că țările cu un grad mai mare de deschidere spre exterior sunt însoțite și de o dezvoltarea socio-economică mai rapidă. În ultimele decenii, țările lumii au cunoscut progrese semnificative în acest sens, în special, datorită activității și principiilor promovate de către Organizația Mondială a Comerțului (OMC).

Ca urmare a multitudinii tratatelor și negocierilor comerciale desfășurate în cadrul rundelor OMC, barierele tarifare în comerțul internațional au fost reduse semnificativ și o atenție crescândă a început să fie acordată impactului politicilor naționale asupra comerțului internațional și, cu precădere, măsurilor netarifare utilizate.

Conform practicii internaționale, barierele netarifare, care se manifestă, cel mai des, sub forma plafoanelor cantitative, procedurilor de certificare și a reglementărilor tehnice care se dovedesc a fi adesea prea diferite de la o țară la alta și destul de complicate, afectează, în special, comerțul cu produse agricole și agroalimentare, materiale textile și produse minerale, prin urmare creând mai multe impedimente pentru țările mai puțin dezvoltate. Ținând cont de situația creată și necesitatea reducerii impactului negativ pe care îl creează obstacolele de ordin tehnic asupra dezvoltării comerțului internațional, în cadrul OMC, ca

rezultat al negocierilor desfășurate pe perioada rundei Uruguay a fost semnat – Acordul OMC privind Barierele Tehnice.

Acordul sus menționat, conține regulile internaționale de bază care guvernează formarea politicilor sau mai bine zis a sistemelor naționale de reglementare tehnică, adică elaborarea, adoptarea și aplicarea reglementărilor tehnice (standarde obligatorii) și a standardelor voluntare. Scopul principal al acestor reguli și recomandări este de a asigura ca această categorie de măsuri netarifare să nu fie formulate și aplicate de țări astfel încât să creeze obstacole inutile în calea comerțului.

Astfel, principalele prevederi ale Acordului OMC privind Barierele Tehnice pot fi rezumate după cum urmează:

- Statele membre sunt stimulate să participe la activitatea organizațiilor internaționale de standardizare;
- Sistemele de certificare a conformității trebuie să fie deschise în mod egal pentru produsele tuturor membrilor comerciali.
- În formularea reglementărilor tehnice și la elaborarea standardelor naționale voluntare trebuie să se utilizeze, pe cât este posibil, standardele internaționale;
- Statele trebuie să utilizeze ca bază pentru procedurile de evaluare a conformității - liniile directe și recomandările organizațiilor internaționale de standardizare;

De asemenea, este foarte important de menționat și prevederile acordului ce vizează asigurarea de către țările implicate în comerț a transparenței sistemelor naționale de reglementare tehnică, prin notificarea Comitetului OMC pentru barierele tehnice despre proiectele de reglementări tehnice, standardele și procedurile de evaluare a conformității ce urmează a fi elaborate sau modificate și, prin urmare, luarea în considerație a comentariilor celorlalți Membri.

Având titlu de membru al OMC, Republica Moldova și-a luat obligațiunea de a utiliza drept linii directorii în formularea politicii sale comerciale, angajamentele convenite în cadrul OMC care concretizează modalitățile de liberalizare a comerțului exterior.

De asemenea, ținând cont de faptul că fluxurile comerciale moldovenești în ultimii ani au tins să se reorienteze tot mai intens spre Occident, piața UE devenind tot mai atractivă, dar în același timp cerințele tehnice europene fiind destul de exigente, în R. Moldova s-a văzut necesitatea

întreprinderii unui șir de măsuri, care vizează, în special, restructurarea sistemului național de standardizare și reglementare tehnică și alinierea acestuia normelor și principiilor OMC și celor europene.

Luând în considerație preferințele comerciale de care a beneficiat R. Moldova în ultimii ani și de care va continua să beneficieze, cel puțin pentru următorii patru ani, putem aspira că în viitor tranzacțiile comerciale cu țările occidentale vor crește semnificativ. Aceasta se datorează, cu precădere faptului că începând cu luna martie a anului curent, Republicii Moldova i-a fost acordată din partea UE o nouă schemă de preferințe comerciale autonome. În conformitate cu ATP, circa 10 200 de poziții tarifare de produse, care acoperă aproape toate produsele de tip industrial și agricol, beneficiază de accesul liber pe piața UE, fiind scutite de taxe vamale și restricții cantitative. Cu toate acestea există niște excepții în preferințele acordate. Pentru 22 subgrupe de produse care includ vinurile din struguri, carnea, produsele din carne și unele produse din pește, ouăle și alte produse se aplică cote tarifare, care de la an la an se vor mări treptat. Iar altă categorie de produse, de asemenea agricole și în special fructele și legumele cum sunt: cireșele, castraveții, roșiile, strugurii, precum și altele vor fi impuse numai taxei fixe, fiind scutite de taxa vamală ad - valorem.

Prin urmare, este la fel de important de notat că Moldova poate obține beneficii din schema de preferințe comerciale propusă de UE numai cu condiția ca să fie respectate cerințele de calitate și regulile de proveniență stabilite de aceasta. Astfel, se vede necesitatea de a se efectua pe cât este posibil armonizarea reglementărilor tehnice naționale cu cele europene, precum și să se creeze condițiile necesare pentru stimularea producătorilor autohtoni de a asigura un sistem de fabricare, care să genereze produse de o calitate mai înaltă.

Conform prevederilor Acordului OMC cu privire la Barierele Tehnice în calea comerțului, țările participante la comerț sunt stimulate de a recunoaște mutual rezultatele procedurilor de evaluare a conformității, cu condiția ca să aibă certitudinea că procedurile menționate oferă o asigurare a conformității cu reglementările tehnice și cu standardele echivalente aplicabile la propriile lor proceduri. Astfel există temeiul de a considera că o premisă pentru recunoașterea mutuală a procedurilor de certificare în relațiile comerciale cu țările UE este anume armonizarea legislației naționale în domeniul reglementării tehnice cu legislația

europăeană în acest domeniu, ceea ce presupune crearea de reglementări tehnice naționale armonizate cu directivele europene și acceptarea standardelor internaționale și europene.

În acest scop, având în considerație și faptul că R. Moldova are statut de țară vecină a UE, în Planul de acțiuni UE – Moldova, s-au prevăzut mai multe acțiuni ce urmau a fi întreprinse:

- identificarea sectoarelor industriale prioritare în vederea aproximării lor cu legislația în vigoare;
- consolidarea capacităților instituționale în domeniul standardizării, acreditării, evaluării conformității, metrologiei, integrând instituțiile din Moldova, în limitele posibilităților, în structurile europene relevante (EA – Cooperarea Europeană pentru Acreditare, CEN – Comitetul European de Standardizare, CENELEC – Comitetul European de Standardizare Electrotehnic, ETSI- Institutul European de Standardizare a Telecomunicațiilor) și internaționale (ISO, IEC - Comisia Internațională Electrotehnică, ITU – Uniunea Internațională de Telecomunicații);
- simplificarea procedurilor de evaluare a conformității în scopul evitării certificării obligatorii a produselor considerate inofensive și testării multiple a produselor;
- dezvoltarea capacităților de supraveghere a pieței în baza celor mai bune practici ale UE.

Însă pentru a se realiza o muncă mai productivă în acest sens și a se obține rezultate mai bune, preluând practicile UE în acest domeniu, trebuie mai întâi de toate, să se cunoască aceste practici care constituie, de fapt, temelia sistemului european de reglementare tehnică.

Este bine cunoscut faptul că la baza creării UE a stat ideea creării unei piețe europene unice, fundamentul căreia sa îl constituie cele patru libertăți:

- libera circulație a mărfurilor;
- libera circulație a serviciilor;
- libera circulație a persoanelor;
- libera circulație a capitalurilor;

Punctul de plecare în procesul de Integrare Europeană l-a constituit liberalizarea comerțului cu produse. De la început, aceasta s-a înfăptuit prin eliminarea barierelor comerciale tarifare, ca mai apoi

să urmeze eliminarea restricțiilor cantitative și a altor măsuri cu efect echivalent cum sunt barierele tehnice în comerțul reciproc.

În practica existentă, barierele tehnice în calea comerțului rezultă din elaborarea și aplicarea de către o țară a reglementărilor tehnice, standardelor sau procedurilor de evaluare a conformității care conțin prevederi restrictive pentru mărfurile importate din alte țări.

În scopul înlăturării barierelor tehnice în calea comerțului și asigurării liberei circulații a mărfurilor s-a văzut necesitatea instituirii unui cadru legislativ comun care să asigure circulația fără restricții a bunurilor în cadrul Comunității. Aceasta însemna că standardele tehnice de bază, procedurile de certificare a produselor și definițiile metrologice trebuiau să se supună unor reguli stabilite la nivel european.

Baza reglementării tehnice a Comunității o constituie principiile și prevederile **Vechii abordări**, ale **Noii abordări** și ale **Abordării globale** ale armonizării tehnice europene și, în special, directivele acestora care stabilesc cerințe unice pentru produse și proceduri.

Noua Abordare, care vine să dinamizeze procesele de dezvoltare a pieței unice și să înlătore barierele create de vechea abordare este fundamentată pe următoarele principii:

- Limitarea intervenției legislative la un set minim de „cerințe esențiale” care se referă la sănătatea și securitatea consumatorului, excluzând orice specificație tehnică detaliată.
- Conformitatea produselor cu cerințele esențiale poate fi dovedită în baza standardelor armonizate care conțin specificațiile tehnice a produselor ce conțin cerințele esențiale.
- Aplicarea standardelor armonizate sau a altor specificații tehnice rămâne voluntară, iar producătorii pot alege orice soluție tehnică, ce asigură respectarea cerințelor esențiale.
- Producătorii pot alege între diferite proceduri de evaluare a conformității prevăzute în directiva aplicabilă.

Standardele armonizate sunt elaborate și adoptate de organismele europene de standardizare (CEN, CENELEC, ETSI) și după cum am menționat anterior, aplicarea lor este voluntară. Organismele naționale de standardizare trebuie să implementeze standardele armonizate la nivel național, ceea ce se realizează prin transpunerea standardelor armonizate. Transpunerea standardelor armonizate se face în mod uniform în toate statele membre.

La momentul dat sunt elaborate 22 directive europene ale Noii Abordări și 3072 de standarde armonizate. Fiecare directivă este însoțită de o listă concretă de standarde armonizate.

Așadar, prin implementarea „vechii abordări” și a „noii abordări” s-a propus o soluție de înlăturare a barierelor tehnice create de reglementările tehnice și standarde. Însă pentru soluționarea integrală a problemei date, Noua Abordare a fost completată de Abordarea Globală, prevederile căreia țin de armonizarea procedurilor de evaluare a conformității.

Noua Abordare și Abordarea Globală pun la dispoziție opt proceduri diferite (module) pentru evaluarea conformității. Fiecare directivă a Noii abordări utilizează anumite module de evaluare a conformității, în funcție cu gradul de risc posibil, acestea referindu-se la faza de proiectare a produsului sau la faza de producție, unele module incluzând chiar ambele faze.

Mai sus, au fost descrise cele mai importante aspecte ale proceselor de armonizare tehnică din UE, pentru a scoate în evidență principalele transformări și ajustări care urmează a fi realizate în sistemul național de standardizare pentru conformarea acestora practicilor UE. În scopul înlăturării barierelor tehnice în comerț, pentru a crea condițiile necesare ca produsele autohtone să beneficieze de un acces mai liber pe piața principalilor parteneri comerciali, în special pe piața UE, este necesar de întreprins un șir de măsuri pentru a asigura o calitate mai bună a produselor moldovenești care să fie recunoscută pe aceste piețe și pentru asigurarea, pe cât este posibil, a unui sistem de reglementare tehnică care să permită evaluarea conformității produselor indigene cu cerințele tehnice europene.

Drept urmare, deși au fost întreprinse un șir de măsuri în acest sens, totuși la moment mai există o mulțime de lacune în procesul de reformare, principalele realizări și piedici fiind după cum urmează:

1. S-a efectuat ajustarea legislației naționale la cerințele și exigențele OMC. Aici este vorba în special de adoptarea legilor ce vizează trecerea la aplicarea standardelor voluntare, a Legii cu privire la standardizare nr. 919-XIV din 12 aprilie 2000, precum și acceptarea Codului de bună practică pentru elaborarea, adoptarea și aplicarea standardelor prevăzute de Acordul OMC privind barierele tehnice în comerț.

2. Adoptarea mai multor legi ce vizează armonizarea cadrului legislativ național la legislația de reglementare tehnică a UE. Aici este important de menționat că întru realizarea procesului de tranziție de la standardele obligatorii la standardele voluntare și reglementări tehnice obligatorii a fost perfectat programul național de elaborare a reglementărilor tehnice. Deși programul prevedea implementarea a 105 reglementări tehnice din 17 domenii diferite până în 2007, totuși în această perioadă au fost aprobate dor 50 de reglementări tehnice. De asemenea unele sfere importante pentru comerțul exterior al Moldovei, cum ar fi o mare parte a subgrupelor de produse din industria alimentară, grupa „Tutunul și înlocuitorii de tutun prelucrați” și „Zootehnia” nu erau acoperite.
3. În scopul armonizării sistemului național de standardizare cu cerințele internaționale și europene, au fost elaborate programe de adoptare a standardelor internaționale și europene în calitate de standarde naționale. La acest capitol Moldova, de asemenea nu a înregistrat mari progrese, procesul dovedindu-se a fi destul de lent, în perioada anilor 2005- 2007 adoptându-se în calitate de standarde naționale doar 108 Standarde Europene (EN) și 517 Standarde Internaționale (ISO/CEI)
4. Au fost desfășurate activități privind consolidarea capacităților laboratoarelor de încercări existente. Cu toate acestea conform raportului Comisiei UE cu privire la realizarea Planului de acțiuni Moldova –UE, laboratoarele nu sunt suficient echipate cu utilaj modern pentru a asigura verificarea eficientă de laborator în domeniul supravegherii pieței. Astfel deși marea majoritate a organismelor de certificare și a laboratoarelor de încercări naționale sunt acreditate conform standardelor europene și internațional, trebuie de notat că pentru ca rezultatele și certificatele de conformitate a acestora să fie recunoscute în țările UE, instituțiile date trebuie să fie acreditate de un organism acreditat în sistema UE de acreditare. În prezent, posibilitatea obținerii unui certificat conformitate recunoscut

în UE în organismele naționale de certificare este redusă. Certificatele de conformitate recunoscute în UE pentru o gamă foarte vastă de produse pot fi obținute numai la Biroul companiei internaționale SGS în Moldova, dar care, bine înțeles, și presupune costuri mai mari.

Ca urmare celor spuse, ajungem la concluzia că barierele netarifare, cu precădere acelea tehnice, necătând la eforturile și tendințele țării-angajate în comerțul internațional de a le reduce la maxim, continuă să mai aibă un impact negativ asupra dezvoltării comerțului internațional. Ținând cont de situația creată în balanța comercială a Republicii Moldova, în scopul reducerii barierelor provenite din cerințele tehnice stabilite pentru produse de către principalii noștri parteneri comerciali, care constituie de fapt cel mai mare obstacol în calea exportatorilor autohtoni, se vede important concentrarea eforturilor naționale în următoarele direcții: eficientizarea procesului de reformare a sistemului național de standardizare și ajustarea acestuia cerințelor și normelor europene precum și dezvoltarea și îmbunătățirea capacităților de producere, în vederea asigurării unui nivel înalt de calitate al produselor autohtone și a îmbunătățirii imaginii acestora pe piețele externe.

Bibliografie:

1. *Acordul OMC privind barierele tehnice în calea comerțului;*
2. *Standardizarea și normalizarea Europeană și Managementul calității*, Phare Business Support Programme;
3. *Strategia MSTQ pentru Moldova;*
4. *Raportul Comisiei Europene privind implementarea Politicii Europene de Vecinătate în anul 2007;*
5. [http://www.mfa.md/integrarea-europeana/informare-pentru-integrare/;](http://www.mfa.md/integrarea-europeana/informare-pentru-integrare/)
6. [http://www.wto.org/english/tratop_e/tbt_e/tbt_e.htm;](http://www.wto.org/english/tratop_e/tbt_e/tbt_e.htm)
7. [http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/index_en.htm.](http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/index_en.htm)